

NORSK TIPPING

ÅRS- OG SAMFUNNSRAPPORT 2016

FORMELL RAPPORT

INNHold

SAMFUNNSOPPDRAG.....	3
NØKKELTALL.....	4
AMBISJON.....	5
ADMINISTRERENDE DIREKTØR.....	6
ÅRSBERETNING 2016.....	8
RESULTATREGNSKAP.....	13
BALANSE.....	14
KONTANTSTRØMOPPSTILLING.....	16
NOTER.....	17
REVISORS BERETNING.....	28
EIERSTYRING OG SELSKAPSLEDELSE.....	31

RAPPORTERING AV SAMFUNNSOPPDRAGET

Norsk Tipping har et tydelig og unikt samfunnsoppdrag. Samfunnsrapporteringen for 2016 er kategorisert etter samfunnsoppdragets tre innsatsområder; ansvarlig, attraktiv og overskudd. Norsk Tipping rapporterer i henhold til rapporteringsstandarden Global Reporting Initiative (GRI), nivå G4. Komplette GRI-indeks presenteres i den digitale års- og samfunnsrapporten på 2016.norsk-tipping.no

SAMFUNNSOPPDRAG

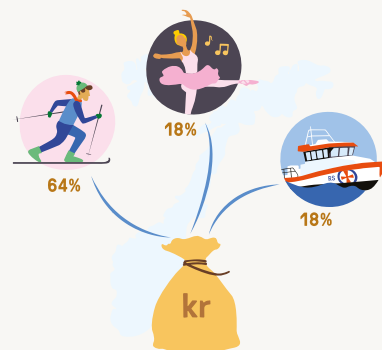
ATTRAKTIV

Vi skal **begeistre** enda flere og skape glede og underholdning med et **attraktivt spilltilbud**.

ANSVARLIG

Vi tilbyr et **ansvarlig spilltilbud** for å gjøre pengespill til glede, ikke fortvilelse.

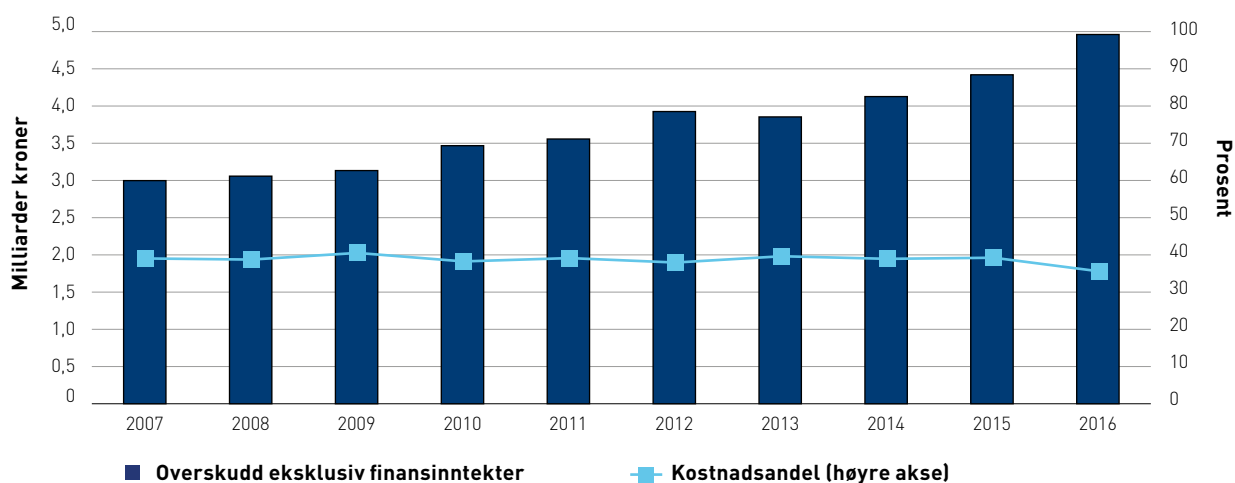
OVERSKUDD

Overskuddet vårt beriker samfunnet, støtter frivilligheten og gir liv til **lokale drømmer**.

NØKKELTALL 2016

I 2016 satte Norsk Tipping omsetningsrekord for spillene sett under ett.

Utvikling i overskudd og kostnadsandel over tid

HOVEDTALL

Mill.kr der annet ikke er oppgitt

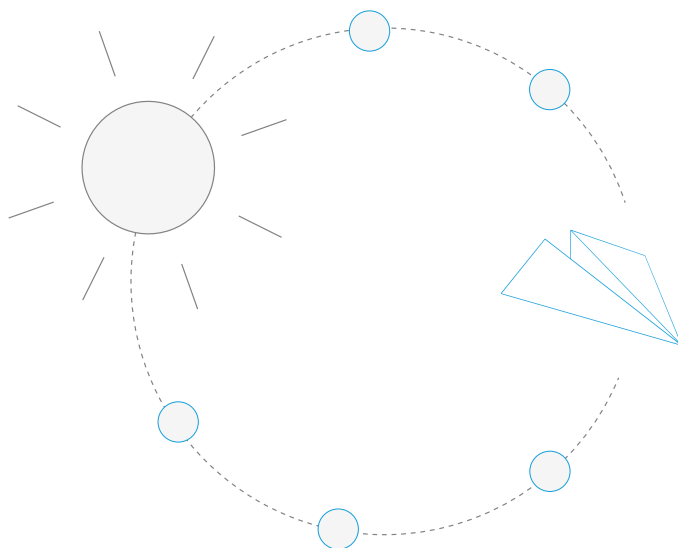
	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007
Spillinntekter	32 029	29 742	26 911	21 641	19 245	16 219	14 750	12 575	10 578	10 388
Netto spillinntekter ¹⁾	7 680	7 234	6 726	6 360	6 301	5 808	5 588	5 253	4 964	4 878
Salgsprovisjoner	828	847	823	833	836	786	776	748	713	714
Spillprovisjoner i % av netto spillinntekter	10,8 %	11,7 %	12,2 %	13,1 %	13,3 %	13,5 %	13,9 %	14,2 %	14,4 %	14,6 %
Driftsresultat ²⁾	4 983	4 427	4 134	3 862	3 938	3 558	3 472	3 145	3 054	2 993
Driftsmargin	64,9 %	61,2 %	61,5 %	60,7 %	62,5 %	61,3 %	62,1 %	59,9 %	61,5 %	61,3 %
Årsresultat ²⁾	5 002	4 485	4 215	3 946	4 039	3 626	3 556	3 235	3 294	3 178
Resultatgrad i % av netto omsetning	65,1 %	62,0 %	62,7 %	62,0 %	64,1 %	62,4 %	63,6 %	61,6 %	66,3 %	65,1 %
Antall ansatte 31.12	408	404	406	381	362	366	367	360	349	322

1) Spillinntekter fratrukket premier

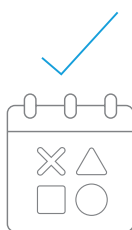
2) Ekskl. avvikling av premiefond i 2010 med 392 mill.kr

AMBISJON

Norsk Tipping har definert en todelt ambisjon fram mot 2020:

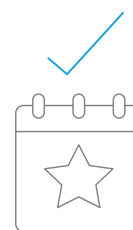
1. Begeistre en ny generasjon
2. Enda viktigere for samfunnet

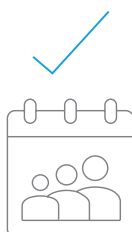
Forny det eksisterende spilltilbudet

VEIVALG

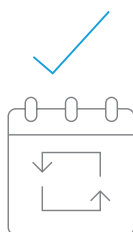
For å møte den økende konkurransen og fortsette å levere overskudd til gode samfunnsformål, vil vi:

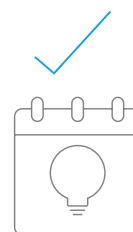
Skape engasjerende kundeopplevelser i en digital hverdag

Ta en tydelig og sterk posisjon som samfunnsaktør

Øke organisasjonens effektivitet og endringsevne

Skape ny forretning gjennom banebrytende innovasjon

ENDA VIKTIGERE FOR SAMFUNNET

ÅSNE HAVNELID
Administrerende direktør

4,85 milliarder kroner fra Norsk Tippings overskudd skal fordeles til tusenvis av små og store formål over hele landet etter driftsåret 2016.

Norsk Tipping har et tredelt samfunnsoppdrag. Vi skal tilby attraktive spill i ansvarlige former og gjennom det skape et så stort overskudd som mulig til frivillig arbeid i hele Norge. Må vi velge mellom ansvarlighet og penger, er det et enkelt valg. Å ta vare på sårbare spillere kommer først.

Driftsåret 2016 sikrer i alt 4,85 milliarder kroner fra Norsk Tipping til tusenvis av små og store aktiviteter og oppgaver over hele landet. Nye idrettsanlegg for barn og voksne, livsviktig beredskap på fjell og hav, små og store helseprosjekter, utstyr til kjellerband og spennende teaterforestillinger for skolebarn, er noen veldig få eksempler på konkrete resultater av spillemidlene. Disse midlene er helt avgjørende for mange deler av det frivillige Norge, og vi er stolte over å få være en bidragsyter til den delen av samfunnslivet som stimulerer personlig engasjement og frivillig innsats. Spillemidlene bidrar til rikere og friskere liv og til livskraftige lokalsamfunn over hele landet!

Vårt samfunnsoppdrag

Det er likevel ikke et så stort overskudd som mulig som er det viktigste målet for Norsk Tippings virksomhet.

Vårt tilbud er offentlig regulert for å forebygge problemer som kan følge av spill. Det er hovedoppgaven vi har fått av Stortinget. Derfor er målet at nordmenn som har glede av å spille pengespill gjør det hos Norsk Tipping.

Vår rolle og våre spesielle rammebetingelser bygger på oppfatningen av at et selskap med enerett er best egnet til å ta vare på spillere som sliter med pengespill.

Hensynet til ansvarlighet går foran kommersiell inntjening. Overskuddet som skapes går tilbake til fellesskapet, ikke til private aktører eller investorer. Vi vet at det betyr noe for mottakerne at pengene er tjent på en måte som i minst mulig grad skaper problemer for de som spiller. Derfor er Norsk Tipping verdensledende innenfor ansvarlig spill. I oktober i fjor innførte vi derfor en total tapsgrense på tvers av alle spill. Spillerne må sette sin egen grense før de spiller. Det er forebyggende, og vi vet det virker.

Økt bevissthet

Det er en hårfin balanse mellom å samle spillerne om et regulert tilbud på den ene siden og forebygging på den andre. Samtidig er dette noe av det mest spennende med å jobbe i Norsk Tipping. Hver dag ser jeg hvor seriøst og dedikert selskapet og de ansatte jobber med å løse denne tosidigheten. Bevisstheten er høy og ansvaret er en del av vårt DNA.

Selv har jeg bare vært seks måneder i sjefsstolen. Det er derfor all grunn til å takke min forgjenger Torbjørn Almlid for å ha overlevert et selskap i svært god stand. I hans tid er bevisstheten om Norsk Tippings samfunnsoppdrag ytterligere forsterket, både innenfor husets vegger og hos dem som ser oss fra utsiden. Vår teknologiske plattform er modernisert og overskuddet har vokst i hans periode, og det i en situasjon med stadig hardere konkurranse.

Ambisjon mot 2020

Vår ambisjon mot 2020 er: «Begeistre en ny generasjon. Enda viktigere for samfunnet.» Hva betyr det for oss?

Tilbudet vi presenterer for kunden må uten tvil holde mål. Beskyttelsen som en streng pengespillregulering gir er ikke alene nok til å samle den unge kundegruppen om produktene vi tilbyr.

Tipping, Lotto, Oddsen og andre kjente varemerker med tippekryss på, har kanskje ikke samme appell i denne gruppa som hos foreldregenerasjonen. Den yngre generasjonen har vokst opp i en annen virkelighet med mange valgmuligheter. I et marked med stadig tøffere konkurranse, må også vi fortjene våre kunder.

Derfor er vi ekstra stolte over utviklingen på dette området. I 2016 har vi lykket med å nå flere yngre voksne kunder. Mer enn én av fire spillere er under 40 år. Målsettingene for året er nådd og en trend med synkende oppslutning blant yngre voksne ser ut til å være snudd. For oss er det like viktig som det rekordstore overskuddet. Økt oppslutning blant de som ønsker å spille pengespill er en forutsetning for vår legitimitet og evne til å gjøre jobben vi er satt til.

Stortingsmelding om pengespill

Spillmarkedet er oppe til debatt. Er enerettsmodellen den beste måten å regulere pengespill på? Eller gir vi forbrukerne bedre beskyttelse om vi slipper inn de private aktørene som likevel ikke respekterer myndighetenes ønske om å styre markedstilgangen?

I stortingsmeldingen «Alt å vinne» som regjeringen la fram i desember, er konklusjonen at enerettsmodellen fungerer best. Konklusjonen hviler på flere grundige analyser, men ikke minst viser den et tydelig og modig verdivalg. Men det er en viktig forutsetning: At det regulerte tilbudet beholder en solid og sterk posisjon. Så mange som mulig av spillkundene skal velge Norsk Tipping, ikke fordi de må, men fordi de vil. Større innovasjonskraft er viktig og nødvendig for at kundene fortsatt skal velge Norsk Tipping, ellers kan den høye kundetilstrømmingen vi hadde i 2016 bli forbigående. Spillmeldingen er derfor en tillitserklæring til Norsk Tipping, og tilliten gir oss et stort ansvar for å modernisere vårt tilbud inn i en ny tid.

Omstilling til en digital operasjon og en ny virkelighet har derfor vært viktig for oss i 2016. Vi har effektivisert arbeidsflyt og prosesser slik at vi kan få mer spenning og underholdning raskere ut til spillerne. Raskere beslutningslinjer, kortere produksjonstid og mer effektiv gjennomføring av utviklingsprosjekter legger grunnlaget for at vi skal lykkes i en virkelighet som setter større krav.

Kunnskap forplikter

En annen forutsetning for at enerettsmodellen skal ha livets rett, er selvsagt at den gjør jobben den er satt til å gjøre: Å rette befolkningens spillelyst inn mot det regulerte

tilbudet og forebygge negative konsekvenser av pengespill innenfor enerettsmodellen. Både befolkningsundersøkelsen fra 2016 og statistikken fra Hjelpelinjen gir grunn til optimisme. Likevel er det liten tvil om at det finnes et stort antall problemspillere også blant våre kunder. Jo mer vi lærer om deres atferd og problemer, jo mer presist kan vi sette inn tiltak. Og det er nettopp mer kunnskap som har styrt oss til å sette ned nye mål for ansvarlighetsarbeidet i 2016.

Totalgrenser for tap, maksgrense og systematisk og direkte kontakt med kunder i risikozonen er noen av hovedpunktene. I tillegg har vi det vi kaller en nei-takk-liste. Vi tilbyr ikke bonuser. Hos oss er det ingen lokketilbud eller VIP-programmer. Å avstå fra å tilby slike virkemidler er tiltak vi har foreslått selv overfor myndighetene, og det er grep som gjør at inntektene går ned. Likevel er det helt nødvendig, basert på at vi vet stadig mer om risikospillerens spillevaner.

Det er særlig to prosjekter som har hatt høy prioritet og som har krevd store ressurser i 2016: Rigging av et system for mer effektiv prosjektgjennomføring og utviklingen av de nye ansvarlighetsverktøyene. Dermed har vi ikke kommet så langt som vi kunne ønsket i det øvrige innovasjonsarbeidet. Nå har vi en enda bedre grunnmur for å styrke satsingen på innovasjon fremover, og dette får enda større oppmerksomhet i årene som kommer.

Vårt øvrige samfunnsansvar

For oss er samfunnsansvar mer enn arbeidet med ansvarlig spillvirksomhet, og vi har styrket dette i 2016. Norsk Tipping har, og skal ta, et tydelig ansvar for hvordan vi påvirker mennesker, samfunn og miljø. Vi ønsker å sette et tydeligere fotavtrykk på flere viktige områder. Anti-korrupsjon, arbeid mot misligheter, hvitvasking og annen kriminalitet er vesentlige felt som skal styrkes. Innkjøp og miljøarbeid er andre felter der vi skal systematisere og gjøre mer.

Viktigere for samfunnet

Spillemidlene sikrer på mange måter sivilsamfunnet i Norge. De gir forutsigbare rammer og sørger for at det er baner å spille fotball på, instrumenter til korpsene og redningsskøyter langs kysten vår. Bidraget fra Norsk Tipping gjør en forskjell i hverdagen for mange. Det er vi glade for og stolte av. Vi vet vi har en unik posisjon. Det fordrer at vi endrer oss i takt med nye krav og behov. Norsk Tipping er til for folket og utfører oppgaver på vegne av oss alle. Jeg er sikker på at vi er en del av løsningen også for morgendagens behov, ønsker og utfordringer, men en ting kan jeg love: I Norsk Tipping setter vi hensynet til ansvarlig spill foran kommersielle interesser. Det er en god og viktig leveregel for oss inn i en spennende og utfordrende tid.

Norsk Tipping er et statlig eid aksjeselskap, lokalisert på Hamar. Selskapet formidler pengespill i henhold til Lov om pengespill. Selskapets samfunnsoppdrag er å tilby attraktive spill på en ansvarlig måte, hvor overskuddet skal gå til gode formål.

Virksomheten ligger under Kulturdepartementets virkeområde og forholder seg til «retningslinjer for eierstyring av selskaper mv under Kulturdepartementets ansvarsområde». I tråd med krav fra Kulturdepartementet følger selskapet anbefalingene fra NUES om eierstyring og selskapsledelse så langt det er relevant for selskapet. Norsk Tipping rapporterer om sin miljø- og samfunnspåvirkning i henhold til den internasjonale standarden for bærekraftsrapportering fra Global Reporting Initiative (GRI). I 2016 rapporterer foretaket etter versjon GRI-G4, nivå «Core». Selskapets rapportering om samfunnsansvar er ikke et enkeltstående dokument, men integrert gjennom hele årsrapporten.

Oversikt over utviklingen i 2016

Utviklingen i 2016 har vært preget av et rekordstort overskudd, kundevekst, og styrking av selskapets ansvarlighetsplattform gjennom innføringen av totale tapsgrenser.

Utvidelser av Norsk Tippings spillportefølje gjør at omsetningen de siste årene har vokst fra år til år. I 2016 har det ikke vært vesentlige nylanseringer, men omsetningen påvirkes positivt av større førstepremiepotter enn tidligere år for eksisterende spill. Norsk Tippings samlede driftsinntekter økte fra 29,7 milliarder kroner i 2015 til 32 milliarder kroner i 2016. Det er stor variasjon i spillenes egenskaper. Som følge av forskjellige premieandeler og stor grad av gjenspill av premier for enkelte av selskapets spill, vurderes utviklingen i netto spillinntekter (spillinntekter fratrukket premier) som et bedre mål på omfanget av virksomheten. Netto spillinntekter økte fra 7,2 milliarder kroner i 2015 til 7,7 milliarder kroner i 2016. Dette representerer en vekst på 6 prosent. Overskuddet vokste

fra 4,5 milliarder kroner til 5 milliarder kroner, en vekst på 12 prosent fra året før.

Tradisjonelle lotterispill representerer den største andelen av omsetningen og står i 2016 for 65 prosent av selskapets netto spillinntekter. Dette er en vekst fra 62 prosent i 2015. Veksten har sammenheng med endringer i VikingLotto som har gitt mer attraktive premier. Dette har gitt økt interesse hos kundene og økt omsetning. Lotterispillene er selskapets største spillkategori målt i netto spillinntekter, og det er viktig at disse produktene er attraktive for kundene. Den overordnede utviklingen vurderes som positiv. Utviklingen kan tyde på at selskapet lykkes med å kanalisere spilllysten til et regulert tilbud med mål om å forebygge negative konsekvenser av pengespillene.

Det er fortsatt en stigende omsetning for nettbaserte spill. Denne kategorien økte med 19 prosent fra 2015. På tross av at Norsk Tipping har enerett for pengespill på nett i Norge, er det i realiteten en sterk konkurranse i markedet for nettbaserte kasinospill og sportsspill, og det er en betydelig andel av omsetningen som foregår hos ikke-regulerte tilbydere.

Norsk Tipping har en bred spillportefølje som inkluderer lotterier, skrapespill, sportsspill, terminalspill (Multix og Belago) og nettbaserte spill. Dette gjør at forholdene ligger meget godt til rette for at selskapet kan ivareta sin oppgave på en best mulig måte gjennom et bredt tilbud som svarer til de fleste sine behov.

Digitaliseringen av samfunnet har en betydelig påvirkning på Norsk Tipping. Moderne og brukervennlige digitale løsninger for levering av spill via pc, nettbrett og mobil blir stadig mer vesentlig for å tilfredsstille kundenes ønsker. Fortsatt er det likevel slik at over halvparten av selskapets omsetning skjer via fysisk handel, og selskapet har derfor gjennomført en oppgradering av løsninger og interiør hos kommisjonærene. De nye løsningene har et moderne uttrykk og gir mulighet for å erstatte papirbasert kommunikasjon med digitale løsninger via skjermer, hvor det er større mulighet for å formidle relevant og aktuelt innhold.

Norsk Tipping omsatte i 2016 for 13,9 milliarder kroner gjennom digitale kanaler. En stor del av denne omsetningen kommer fra nettspillene som ble lansert i 2014 (Instaspill). For de øvrige spillene utgjorde omsetningen i digitale kanaler 6,2 milliarder kroner, en vekst på 25 prosent fra 2015. Veksten i omsetningen i digitale kanaler bidrar til økt kostnadseffektivitet for selskapet, men stiller også økte krav til kapasitet og funksjonalitet i de digitale løsningene. Videreutvikling innenfor digitale kanaler er et satsingsområde for selskapet også i kommende periode.

Grasrotandelen gir spillerne mulighet til å påvirke fordelingen av Norsk Tippings overskudd. I takt med økt omsetning og som følge av at stadig flere spillere knytter seg til Grasrotandelen, vokser beløpet som fordeles direkte av spillerne. I 2016 fordelte spillerne 447 millioner kroner til lag og foreninger via Grasrotandelen. Ved årsskiftet var over en million kunder tilknyttet Grasrotandelen.

I oktober 2016 tiltrådte Åsne Havnelid som administrerende direktør. Havnelid erstattet Torbjørn Almlid, som har bekledt rollen fra 2009. Styret vil takke Almlid for bidraget til Norsk Tippings utvikling i en spennende periode for selskapet.

Ansvarlig spillvirksomhet

Norsk Tippings virksomhet hviler på selskapets evne til å forebygge uønsket spilleatferd. Selskapet vier stor oppmerksomhet til å kunne tilby attraktive spill innenfor ansvarlige og trygge rammer for kundene. Dette gjennom-syrer både virksomheten som helhet og de produkter og tjenester selskapet tilbyr.

I oktober 2016 lanserte Norsk Tipping et nytt og banebrytende system for tapsgrenser. Som første spillselskap i verden etablerte selskapet tapsgrenser på tvers av alle spill. Alle spillere som spiller risikoutsatte spill må sette egne grenser for sitt maksimale tap. Dette gir spillerne økt bevissthet og bedre mulighet til å styre sin spilleatferd. I tillegg til at alle må sette personlige grenser er det satt et maksimalt nivå for hvor mye hver enkelt spiller kan tape i løpet av en måned. Dette er et ekstra sikkerhetsnett for å begrense tap for de mest utsatte spillerne. Etter at de nye verktøyene ble etablert har andelen omsetning fra spillere med høy risiko for å utvikle problematisk spilleatferd blitt redusert.

Norsk Tipping samarbeider med forskningsmiljøer innen spill og spilleatferd for å gi økt innsikt i forhold som kan påvirke problematisk spilleatferd. Selskapet har et mål om å være blant de ledende spillselskapene i verden innenfor spillansvar.

Kostnadsutviklingen

Både styre og eier retter stor oppmerksomhet mot å løse samfunnsoppdraget på en best mulig måte. Dette innebærer at selskapet ikke er profittmaksimerende, men at virksomheten skal gjennomføres på en mest mulig effektiv måte.

Selskapet følger opp andelen av netto spillinntekter som går til gode formål, og har som mål at denne skal øke over tid. Det ble etablert et kostnadseffektiviseringsprogram i 2015, og dette programmet er videreført med nye tiltak

og områder i 2016. Det er identifisert flere områder med potensial for kostnadseffektivisering, og effektene av dette er blant årsakene til at kostnader målt som andel av netto spillinntekter i 2016 er lavere enn tidligere år.

Balanse

Ved utgangen av 2016 var selskapets totalbalanse på 5,95 milliarder kroner og egenkapitalandelen 6,1 prosent. Tilsvarende tall i 2015 var 5,2 milliarder kroner og 4,1 prosent. Selskapets frie egenkapital utgjorde 214 millioner kroner pr 31.12.2016.

Den lave egenkapitalen må ses i sammenheng med selskapets egenart, som innebærer at aktiviteten gjennom året akkumulerer overskudd til utbetaling påfølgende år. På tidspunktet for utbetaling til overskuddsmottakerne er egenkapitalen styrket på grunn av aktiviteten det påfølgende året.

Basert på det ekstraordinært gode resultatet for året er det overført 150 millioner kroner til annen egenkapital. Styrkingen av egenkapitalen legger til rette for en mer stabil og forutsigbar utvikling i utbetaling til overskuddsformålene over tid.

På kort sikt er det relativt liten usikkerhet om den framtidige utviklingen knyttet til selskapets finansielle situasjon. Selskapets stilling som særlovsselskap med forutsigbare rammebetingelser, medfører at selskapet har tilfredsstillende egenkapital og finansiell stilling på tross av lav egenkapitalandel. Styrets vurdering er at dette på kort sikt fortsatt vil være gjeldende, selv om det kan komme eventuelle endringer i regulering av spillmarkedet.

Kontantstrøm

Spillinntektene utgjør selskapets viktigste kontantstrømkilde. Spillinntekter etter fradrag for premier har økt med 0,4 milliarder kroner fra forrige år. Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter i 2016 utgjorde 5,4 milliarder kroner mot 4,7 milliarder kroner i 2015, en vekst på 16 prosent. Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler er høyere enn i 2015. Dette forklares først og fremst ved at selskapet i 2016 investerte betydelig i nye interiørløsninger hos kommisjonærene.

Finansiell risiko

Norsk Tipping har enkelte transaksjoner og mindre beholdninger i utenlandsk valuta og er således i noen grad utsatt for finansiell markedsrisiko. I tillegg har selskapet kreditt-risiko knyttet til oppgjør fra kommisjonærene. Oppgjør for siste ukes omsetning innbetales påfølgende uke gjennom automatiske trekk. Det er etablert garanti- og depositumsordninger som reduserer kreditttrisikoen vesentlig. Selska-

pet har en løpende oppfølging av utestående fordringer og tiltak ved manglende betaling iverksettes umiddelbart for å redusere risiko for tap. Selskapet har ikke realisert vesentlige tap på fordringer mot kommisjonærer i 2016. Likviditetssituasjonen er tilfredsstillende ved at selskapet gjennom daglig drift genererer betydelige disponible midler. Selskapet har ved årsskiftet en positiv beholdning av bankinnskudd, kontanter og lignende på 4,9 milliarder kroner. Selskapet vurderer at det er relativt lav usikkerhet knyttet til finansiell utvikling neste år.

Fortsatt drift

Styret mener at årsregnskapet og årsberetningen gir en rettvise oversikt over resultatet av selskapets virksomhet og selskapets stilling ved årsskiftet.

Forutsetningen om fortsatt drift er lagt til grunn for årsregnskapet. Styret kjenner ikke til vesentlige forhold i regnskapsåret eller etter regnskapsårets slutt som har betydning for denne forutsetningen eller for årsregnskapet for øvrig.

Forskning, utvikling og fornyelse

Norsk Tipping har ingen egen forsknings- og utviklingsaktivitet slik det defineres i regnskapsloven. Imidlertid har selskapet løpende utviklingsaktiviteter knyttet til fornyelse og utvikling av produkter, systemer og tjenester på flere områder. Det anslås at over 30 prosent av selskapets ansatte til enhver tid er engasjert i ulike utviklingstiltak.

Det største prosjektet i 2016 har vært utvikling og innføring av totalgrenser for kundene. Dette prosjektet har lagt beslag på mye ressurser, i tillegg til at tekniske avhengigheter har begrenset aktiviteten innenfor øvrige områder. Utover dette har selskapet kontinuerlig aktivitet knyttet til videreutvikling av digitale salgsløsninger for internett og mobil.

Mindre produktendringer for Eurojackpot og VikingLotto har fått positiv effekt gjennom mer attraktive premier for kundene. Dette er eksempler på hvordan også mindre forbedringer innenfor eksisterende produktportefølje kan gi gode resultater. I tillegg er det lansert nye løsninger for andelslag hos kommisjonærene.

I 2016 har selskapet etablert et utviklingssamarbeid med flere andre europeiske spill-selskap. Formålet med samarbeidet er å høste skalafordeler innenfor områder som digital utvikling og innovasjon, drift og erfaringsutveksling.

Framtidig utvikling

Norsk Tippings gjeldende drifts- og rammebetingelser gir et godt grunnlag for videre utvikling. I desember 2016

la regjeringen frem en stortingsmelding om pengespillpolitikk. Regjeringen argumenterer for å videreføre dagens modell på pengespillfeltet slik at Norsk Tipping og Norsk Rikstoto fremdeles skal ha enerett på å tilby pengespill. I meldingen konkluderer regjeringen at det ikke er aktuelt å innføre en lisensordning for utenlandske pengespill-selskap.

Stortingsmeldingen utgjør et verdibasert valg til det beste for det norske samfunnet, og legger et godt grunnlag for framtidig utvikling av Norsk Tipping, og reduserer samtidig usikkerheten som har vært knyttet til regulering av dette området etter at flere sider av pengespillområdet har vært utredet de siste årene.

Norsk Tipping vil fortsette å videreutvikle selskapets produkter og løsninger i tråd med selskapets samfunnsoppdrag om å sikre et attraktivt og ansvarlig pengespilltilbud hvor overskuddet går til gode formål.

Samfunnsansvar

For Norsk Tipping er det viktig å bidra til et bærekraftig samfunn der det tas hensyn til hvordan verdier skapes i et langsiktig perspektiv.

Selskapet identifiserte i 2016 de mest vesentlige samfunnsansvarstemaene for selskapet. Områdene som ble identifisert var etikk og anti-korrupsjon, økonomisk kriminalitet, åpenhet og interessentdialog, og forebygging av spilleproblemer. Norsk Tipping foretok også en gjennomgang av status for samfunnsansvarsarbeidet i selskapet opp mot innholdet i eierskapsmeldingen 2013–2014.

Sammen med Norsk Tippings styringssystem for samfunnsansvar opp mot internasjonale standarder dannet dette grunnlaget for en ny policy for samfunnsansvar. Policyen og tilhørende retningslinjer setter rammene for hvordan etikk og miljø- og samfunnsmessige hensyn skal integreres i virksomheten. Den overordnede målsettingen i policyen er at Norsk Tipping skal ta ansvar for den påvirkningen selskapet har på samfunn, mennesker og miljø.

I 2017 skal selskapet jobbe med implementering av policyen i hele organisasjonen.

Arbeidsmiljø

Norsk Tipping er en IA-bedrift og ønsker å ha en inkluderende bedriftskultur preget av mangfold. Selskapet har et mål om en mer balansert sammensetning når det gjelder alder, kjønn og kulturell bakgrunn. Denne målsettingen er i tråd med formålet i diskrimineringsloven og i tilgjengelighetsloven.

Arbeidsmiljøtiltakene som iverksettes skal være målrettet og skal bidra til å realisere strategiplanen for perioden fram mot 2020 og de årlige virksomhetsplanene. Selskapet har en målsetting om å forbedre effektivitet og endringsevne i organisasjonen, og har i 2016 jobbet med økt digitalisering og har blant annet innført nytt rammeverk (SAFe) for effektive og smidige arbeidsprosesser i IT-utviklingsarbeidet.

Selskapets topplergruppe består av 50 prosent kvinner. Samlet er andelen kvinner i lederstillinger 32 prosent, mens 37 prosent av totalt 408 fast ansatte er kvinner.

Sykefraværet var på 3,7 prosent i 2016. Det er ikke registrert fraværsskader i 2016.

Ytre miljø

Den enkeltfaktoren som i størst grad påvirker det ytre miljø, er produksjon og distribusjon av papirbasert materiell til kommisjonærene. Selskapet har kontinuerlig oppmerksomhet på omfanget av slikt materiell, og selskapet vurderer stadig hvor mye som sendes ut til den enkelte kommisjonær med målsetning om å redusere utsendelse av overflødig materiell. I 2016 er omfanget av spillmateriell redusert med 16 prosent sammenlignet med året før. Oppgraderingen av interiør hos kommisjonærene inkluderer nye elektroniske kommunikasjonsflater. Dette gir mulighet til bedre kommunikasjon til kundene samtidig som papirmengden reduseres.

For 2016 er selskapets CO₂- utslipp beregnet til totalt 382 tonn CO₂. Tilsvarende tall for 2015 var 369 tonn. Utslippene knytter seg først og fremst til reisevirksomhet for selska-

pets ansatte, i tillegg til utslipp knyttet til strømforbruk, lys og varme. Selskapets lokaler er tilknyttet fjernvarmeanlegg som hovedsakelig har bioenergi og gjenvunnet varme som energikilde. Dette bidrar til å redusere CO₂-utslipp fra oppvarming. Norsk Tipping jobber stadig for å forbedre og redusere energibruken.

Anvendelse av årsresultatet

Som følge av endring i pengespilloven inngår helse- og rehabiliteringsformål i tippenøkkelen fra 2016.

Disponeringen til posten «tiltak mot spilleavhengighet» redusert fra 15 mill.kr i 2015 til 6 mill.kr i 2016 etter dialog med Kulturdepartementet, begrunnet med at det er tilgjengelige midler fra tidligere år som ikke er benyttet. Samlet vil tilgjengelige midler for tiltak mot spilleavhengighet være på nivå med fjorårets disponering.

Selskapets frie egenkapital består av investeringsfond og annen egenkapital. Samlet fri egenkapital pr. 31.12.2016 er på 214 millioner kroner.

Styrets forslag til disponering av overskuddet er som følger:

Tippenøkkelen	4 336 mill.kr
Grasrotandelen	447 mill.kr
Bingoentreprenørenes overskuddsformål	63 mill.kr
Tiltak mot spilleavhengighet	6 mill.kr
Overført til annen egenkapital	150 mill.kr
Sum overskuddsdisponering	5 002 mill.kr

Styret i Norsk Tipping AS
Hamar, 9. mars 2017

Linda Bernander Silseth
Styrets leder

Bjørn Maaseide

David Hansen

Anne Lise Meyer

Bjørn Vidar Mathisen

Kjersti Langseth

Kari Skeidsvoll Moe

Dag Westby

Åsne Havelid
Administrerende direktør

ÅRSREGNSKAP 2016

Resultatregnskap	13
Balanse	14
Kontantstrømoppstilling	16
Regnskapsprinsipper	17
Note 1 Spillinntekter	19
Note 2 Lønns- og personalkostnader	19
Note 4 Finansinntekter og -kostnader	21
Note 5 Driftsmidler og immaterielle eiendeler	22
Note 6 Investeringer i datterselskaper og tilknyttede selskaper	23
Note 7 Mellomværende med datterselskaper og tilknyttede selskaper	23
Note 8 Andre langsiktige fordringer	24
Note 9 Varelager	24
Note 10 Kommisjonærfordringer	24
Note 11 Andre fordringer	24
Note 12 Aksjekapital	24
Note 13 Egenkapital	25
Note 14 Annen kortsiktig gjeld	25
Note 15 Restoverskudd og disponeringer	25
Note 16 Pensjonsforpliktelser	26
Note 17 Bankinnskudd, kontanter og lignende	27

RESULTATREGNSKAP

Beløp i mill. kr	Note	2016	2015
Driftsinntekter			
Spillinntekter	1	32 029	29 742
Andre driftsinntekter		10	28
Sum driftsinntekter		32 039	29 770
Driftskostnader			
Premieandeler		24 349	22 508
Spillprovisjoner		828	847
Lønns- og personalkostnader	2	383	385
Avskrivninger og nedskrivninger	5	234	279
Andre driftskostnader	2,3	1 262	1 324
Sum driftskostnader		27 056	25 343
DRIFTSRESULTAT		4 983	4 427
Finansinntekter	4	40	65
Finanskostnader	4	21	7
ÅRSRESULTAT	13	5 002	4 485
Disponering av årsresultatet:			
Tippenøkkelen		4 336	3 785
Grasrotandelen		447	394
Extrastiftelsen Helse og Rehabilitering*		-	231
Bingoentreprenørenes overskuddsformål		63	59
Tiltak mot spilleavhengighet		6	15
Overført til annen egenkapital		150	0
Sum disponert		5 002	4 485

*Helse- og rehabiliteringsformål inngår fra 2016 i Tippenøkkelen

BALANSE

Beløp i mill. kr	Note	2016	2015
EIENDELER			
Anleggsmidler			
Immaterielle eiendeler			
Immaterielle eiendeler	5	186	240
Sum immaterielle eiendeler		186	240
Varige driftsmidler			
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	5	234	232
Kjøretøyer, maskiner, inventar og utstyr	5	369	353
Sum varige driftsmidler		603	585
Finansielle anleggsmidler			
Investering i datterselskaper	6	1	1
Investering i tilknyttede selskaper	6	32	32
Andre langsiktige fordringer	8	31	34
Sum finansielle anleggsmidler		64	67
Sum anleggsmidler		853	892
Omløpsmidler			
Varer	9	0	0
Fordringer			
Kommisjonærfordringer	10	100	122
Andre fordringer	11	101	184
Sum fordringer		201	306
Bankinnskudd, kontanter og lignende	17	4 899	4 037
Sum omløpsmidler		5 101	4 342
SUM EIENDELER		5 954	5 234

BALANSE

Beløp i mill. kr	Note	2016	2015
EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital			
Innskutt egenkapital			
Aksjekapital	12	0,2	0,2
Sum innskutt egenkapital		0,2	0,2
Opptjent egenkapital			
Bundet egenkapitalfond	13	150	150
Investeringsfond	13	9	9
Annen egenkapital	13	205	55
Sum opptjent egenkapital		364	214
Sum egenkapital		364	214
Gjeld			
Avsetning for forpliktelser			
Pensjonsforpliktelser	16	109	87
Sum avsetning for forpliktelser		109	87
Sum langsiktig gjeld		109	87
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		165	109
Premieforpliktelser		129	70
Forskuddsbetalt innsatsbeløp		171	220
Skyldige offentlige avgifter		31	30
Annen kortsiktig gjeld	14	673	681
Restoverskudd til utbetaling	15	4 312	3 823
Sum kortsiktig gjeld		5 481	4 933
Sum gjeld		5 589	5 020
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		5 954	5 234

Styret i Norsk Tipping AS
Hamar, 9. mars 2017

Linda Bernander Silseth
Styrets leder

Bjørn Maaseide

David Hansen

Anne Lise Meyer

Bjørn Vidar Mathisen

Kjersti Langseth

Kari Skeidsvoll Moe

Dag Westby

Åsne Havneld
Administrerende direktør

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Beløp i mill. kr	Noter	2016	2015
Kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter			
Resultat		5 002	4 485
Gevinst/tap ved salg av anleggsmidler	5	0	0
Ordinære avskrivninger	5	234	242
Nedskrivning anleggsmidler	5	0	36
Endring i kommisjonærfordringer	10	23	-120
Endring i andre kortsiktige fordringer, omløpsmidler og varelager	11	83	28
Endring i leverandørgjeld		57	-28
Endring i pensjonsforpliktelser	16	21	20
Endring i andre langsiktige fordringer		3	4
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		5 422	4 670
Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter			
Innbetalinger ved salg av varige driftsmidler		0	0
Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler	5	-198	-110
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		-198	-110
Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter			
Nettoendring i kortsiktig gjeld		0	-9
Nettoendring i annen egenkapital		0	0
Utbetalinger og avsetninger		-4 363	-4 233
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter		-4 363	-4 242
Netto endring i kontanter		862	317
Beholdning av kontanter ved periodens begynnelse		4 037	3 720
Beholdning av kontanter ved periodens slutt		4 899	4 037

Norsk Tipping AS bruker den indirekte modellen ved utarbeidelse av kontantstrømoppstillingen.

NOTER

Hvor annet ikke er oppgitt er alle beløp i millioner kroner.

Regnskapsprinsipper

Generelt

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapslovens bestemmelser og god regnskapsskikk med de tilpasninger som er en følge av Norsk Tippings særskilte karakter i henhold til lov om pengespill m.v. av 28. august 1992 nr. 103 (pengespilloven).

Norsk Tipping AS er underlagt pengespilloven. Loven bestemmer at et statlig aksjeselskap, hvor staten eier alle aksjene, skal være spillingselskap. Det er Kulturdepartementet som fastsetter vedtektene, oppnevner styret og gir instruks til styret. Styret skal påse at virksomheten drives i samsvar med selskapets formål og retningslinjer. Styret har ansvaret for en tilfredsstillende organisering og forvaltning av selskapet, og skal bl.a. påse at registrering og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll. Vedtektene fastsetter Kulturdepartementets særskilte instruksjonsrett til selskapet utover ordinær styring gjennom generalforsamling.

Konsolidering

Norsk Tippings datterselskaper har ikke betydning for å bedømme konsernets stilling og resultat. I tråd med regnskapsloven §3-8 er det derfor ikke utarbeidet konsernregnskap.

Bruk av estimater

Ledelsen har brukt estimater og forutsetninger som har påvirket resultatregnskapet og verdsettelsen av eiendeler og gjeld. Det er først og fremst verdsettelse av fysiske og immaterielle eiendeler og tilhørende avskrivninger som påvirkes av anvendte forutsetninger om økonomisk levetid. I tillegg er det foretatt vurderinger av eventuelle usikre eiendeler og forpliktelser på balansedagen i forbindelse med regnskapsavslutningen i henhold til god regnskapsskikk. Ledelsen er ikke kjent med vesentlig usikkerhet knyttet til regnskapet og balanseførte verdier.

Valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til kursen på transaksjonstidspunktet. Pengeposter i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner ved å benytte balansedagens kurs. Valutakursendringer resultatføres løpende i regnskapsperioden under andre finansposter.

Driftsinntekter, premier og provisjoner

Som spillinntekter regnes spillernes brutto innsatsbeløp. For spill på spillterminaler (Belago og Multix) og nettbaserte spill vil spillerne normalt gjennomføre flere spill

i samme spillsesjon med gjenspill av eventuelle premier. Hvert enkelt spill (innsats med påfølgende trekning og eventuelt utbetaling av premie) anses regnskapsmessig som egne transaksjoner uavhengig av spillsesjoner.

Bokføringen av spillinntekter og tilhørende premier og provisjoner korresponderer ikke fullt ut med kalenderåret men følger kalenderens ukedeling. I 2016 omfatter spillrelaterte inntekter og kostnader 52 spilleomganger/-uker. Spillinnsatsene med tilhørende forventet premieandel for flerukesspill er periodisert på hver av de gjeldende omgangene/ukene. Provisjonen er tilsvarende avgrenset.

Inntekter fra øvrig salg resultatføres når levering har funnet sted og det vesentligste av risiko og avkastning er overført.

Skatt

Selskapet er unntatt fra beskatning.

Klassifisering og vurdering av balanseposter

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som faller til betaling innen ett år etter anskaffelsestidspunktet, samt poster som knytter seg til varekretsløpet. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmiddel/langsiktig gjeld.

Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på opptakstidspunktet.

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, fratrukket av- og nedskrivninger. Langsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Forskning og utvikling

Selskapet følger unntaksregelen i regnskapsloven §5-6 for kostnadsføring av utgifter knyttet til grunnleggende forskning og utvikling. Selskapet har i liten grad denne type aktiviteter. Egen tilvirkning av immaterielle eiendeler behandles som varige driftsmidler.

Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler

Varige driftsmidler balanseføres og avskrives lineært over driftsmidlets forventede levetid. Direkte vedlikehold av driftsmidler kostnadsføres løpende under driftskostnader, mens påkostninger eller forbedringer balanseføres og nedskrives etter forventet levetid. Dersom virkelig verdi av driftsmiddelet er lavere enn balanseført verdi foretas nedskrivning til virkelig verdi. Virkelig verdi er det høyeste av netto salgsverdi og verdi i bruk. Verdi i bruk er nåverdien av de fremtidige kontantstrømmene som eiendelen forventes å generere, enten direkte eller som forutsetning for selskapets øvrige kontantstrømmer.

Selskapets utviklingsaktiviteter knyttet til egenutvikling av programvare, spillkonsepter, distribusjonskanaler og systemer vurderes ihht NRS 19 immaterielle eiendeler. Utviklingsaktiviteter som tilfredsstillende kriteriene balanseføres og avskrives over forventet økonomisk levetid.

Datterselskap/tilknyttede selskap

Datterselskap og tilknyttede selskap vurderes etter kostmetoden i selskapsregnskapet. Investeringene er vurdert til anskaffelseskost for aksjene med mindre nedskrivning har vært nødvendig. Investeringene nedskrives til virkelig verdi når verdifall skyldes årsaker som ikke kan antas å være forbigående og det må anses nødvendig etter god regnskapsskikk. Nedskrivninger er reversert når grunnlaget for nedskrivning ikke lenger er til stede.

Utbytte, konsernbidrag og andre utdelinger fra datterselskap og tilknyttede selskap er inntektsført samme år som det er vedtatt i selskapenes generalforsamling.

Varebeholdninger

Selskapets varelager er begrenset. Varelager verdsettes til det laveste av anskaffelseskost og netto salgspris. Netto salgspris er estimert salgspris ved ordinær drift etter fradrag for beregnede nødvendige utgifter for gjennomføring av salget. Anskaffelseskost tilordnes ved bruk av FIFO metoden og inkluderer utgifter påløpt ved anskaffelse av varene og kostnader for å bringe varene til nåværende tilstand og plassering.

Fordringer

Kommisjonærfordringer, kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene. I tillegg gjøres det for øvrige kundefordringer en uspesifisert avsetning for å dekke antatt tap på krav.

Pensjoner

Selskapet har ytelsesbaserte pensjonsordninger som vurderes til nåverdien av de fremtidige pensjonsytelser som regnskapsmessig anses opptjent på balansedagen. Pensjonsmidler vurderes til virkelig verdi.

Endring i ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser som skyldes endringer i pensjonsplaner, fordeles over antatt gjennomsnittlig gjenværende opptjeningsstid.

Selskapet benytter seg av «korridormetoden» for regnskapsføring av effekter av pensjonsforutsetningene. Akkumulert virkning av estimatendringer og endringer i finansielle og aktuarielle forutsetninger (aktuarielle gevinster og tap) under 10 % av det som er størst av pensjons-

forpliktelsene og pensjonsmidlene ved begynnelsen av året innregnes ikke. Når den akkumulerte virkningen er over 10 % ved årets begynnelse, resultatføres det overskytende over antatt gjennomsnittlig gjenværende opptjeningsstid. Periodens netto pensjonskostnad klassifiseres som lønns- og personalkostnader.

Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstillingen er utarbeidet etter den indirekte metoden. Kontanter og kontantekvivalenter omfatter kontanter, bankinnskudd og andre kortsiktige, likvide plasseringer.

Merverdiavgift

Norsk Tipping AS sin ordinære virksomhet er unntatt fra merverdiavgift ihht merverdiavgiftsloven §5b første ledd nr.6. Kostnader og investeringer er som hovedregel inkludert mva.

Note 1 Spillinntekter

Selskapets virksomhetsområder er fordelt etter spillkategori basert på grunnleggende egenskaper ved spillene.

Spillinntekter per virksomhetsområde

Spillinntekter	2016	2015
Lotterispill	10 039	9 070
Sportsspill	3 293	3 222
Skrapespill	1 103	1 214
Terminals spill	9 752	9 904
Nettbaserte spill	7 842	6 333
Totale spillinntekter	32 029	29 742

Netto spillinntekter per virksomhetsområde (spillinnsatser fratrukket premieandeler)

Netto spillinntekter	2016	2015
Lotterispill	5 021	4 498
Sportsspill	890	935
Skrapespill	469	561
Terminals spill	773	799
Nettbaserte spill	526	442
Totale netto spillinntekter	7 680	7 235

Spillinntektene omfatter kalenderukene 1-52 i 2016 (4. januar 2016- 1. januar 2017).

Selskapets virksomhet er rettet mot det norske markedet. Det er ingen naturlige geografiske markedsinndelinger.

Note 2 Lønns- og personalkostnader

	2016	2015
Lønn og honorarer	281	274
Arbeidsgiveravgift	45	44
Pensjonskostnader	50	58
Andre sosiale tiltak	7	9
Totalt	383	385
Naturallytelser	6	7

Ytelser til ledende ansatte i 2016

tusen kr	Adm dir jan- sept.	Adm. dir. okt- des	Styret
Lønn og honorarer	2 655	575	1 303
Andre godtgjørelser	21	2	
Pensjonskostnader	3 383	63	

Selskapets toppledergruppe består av sju avdelingsdirektører i tillegg til administrerende direktør. Gjeldende årslønn for direktørgruppen ligger i intervallet 1,2 millioner kroner til 1,5 millioner kroner med et gjennomsnitt på 1,3 millioner kroner.

Styret fastsetter administrerende direktørs lønn og øvrige betingelser, mens Kulturdepartementet fastsetter honorarene til styret.

Selskapet har ansatt ny administrerende direktør fra 1. oktober 2016. Det er ikke inngått særskilte avtaler om pensjon med administrerende direktør utover de generelle betingelser som gjelder for alle ansatte.

Ved ufrivillig fratreden er det avtalt etterlønn på inntil 6 månedslønner dersom annet ikke avtales særskilt.

Det foreligger ingen avtaler om særskilt godtgjørelse ved fratredelse eller lignende for øvrige ansatte i Norsk Tipping AS.

Selskapet har avtaler om alderspensjon med totalt ni ansatte og tidligere ansatte i ledende stillinger med lønn over 12G som sikrer 66 prosent av lønn fra 67 år og andre tilleggsytelser. Denne ordningen er lukket og det inngås ikke tilsvarende avtaler ved nye ansettelse. Se for øvrig ufonderte pensjonsordninger i note 16.

Selskapets fonderte pensjonsordninger tilfredsstiller kravene i lov om obligatorisk tjenstepensjon.

Gjeldende honorarsats til styret:

Styreleder	kr 239 200
Nestleder	kr 153 600
Styremedlem	kr 130 900
Fast møtende 1. varamedlem	kr 85 600
Leder revisjonsutvalg	kr 53 600
Medlem revisjonsutvalg	kr 37 100

Vararepresentanter godtgjøres med kr 7 200 pr. fremmøte.

Det er ingen bonusordninger i selskapet, verken for ledere eller øvrige ansatte.

Antall årsverk i 2016 var 417, mens det i 2015 var 406.

Selskapet yter boliglån til ansatte med samme betingelser som Statens Pensjonskasse. I tillegg kan ansatte søke om kortsiktige lån på inntil 4 månedslønner. Se note 8 og 11. Det er ikke ytet lån eller stilt garantier til adm. dir, styreleder eller andre nærstående.

Revisor, tusen kr	2016	2015
Ordinær revisjon	286	566
Andre attestasjonstjenester	0	0
Skatterådgivning	0	0
Andre tjenester	50	17
Totalt	336	583

Note 3 Andre driftskostnader

	2016	2015
Drift av anlegg og maskiner	361	354
Telekommunikasjon	34	35
Reklame	291	305
Samarbeidsavtaler, profilering og informasjon	117	119
Kostnader til Lotteri- og stiftelsestilsynet	36	36
Konsulentbistand og honorarer	41	43
Distribusjon og fraktkostnader	46	47
Trykksaker og rekvisita	30	36
Tjenester tilknyttet spillerkort, ID- og betalingsløsninger	198	189
TV- produksjon	53	97
Øvrige kostnader	55	63
Totalt	1 262	1 324

Note 4 Finansinntekter og -kostnader

	2016	2015
Renteinntekter	11	30
Andre finansinntekter	0	1
Finansinntekter datterselskaper og tilknyttede selskaper	10	25
Kursgevinst	19	9
Totale finansinntekter	40	65

	2016	2015
Rentekostnader	2	0
Andre finanskostnader	1	1
Kurstap	18	6
Totale finanskostnader	21	7

Selskapet har konti i NOK, EUR, SEK og USD. Inntønder på valutakonti er normalt begrenset i forhold til behov knyttet til løpende drift.

Deler av selskapets likviditet plasseres som kotelån til statskassen i Norges Bank. Rentebetingelsene for innskuddet følger statens foliorente for innskudd.

Selskapet har ingen valutaterminkontrakter.

Note 5 Driftsmidler og immaterielle eiendeler

Varige driftsmidler

	Kunst	Kjøretøy	Mask., utstyr og inventar	Tomter, bygg	Totalt
Anskaffelseskost pr 1.1.2016	1	1	1 515	450	1 967
Avgang i året	-	-	17	0	17
Tilgang i året		-	148	24	172
Anskaffelseskost pr 31.12.2016	1	1	1 646	473	2 122
Akk. av- og nedskrivninger	-	1	1 278	240	1 519
Bokført verdi pr 31.12.2016	1	-	368	233	603
Årets avskrivning	-	-	132	22	153
Avskrivningsplan (lineær)	Ingen avskr.	5 år	3-6 år	10-25 år	

Selskapet har enkelte uvesentlige kostnadsførte leieavtaler vedrørende biler, kontormaskiner og utstyr.

Immaterielle eiendeler

	IT- infrastruktur	Spill og spill- applikasjoner	Distribusjons- kanaler	Avtaler	Totalt
Anskaffelseskost pr 1.1.2016	246	180	321	9	757
Avgang i året					-
Tilgang i året	26	-	-	-	26
Anskaffelseskost pr 31.12.2016	272	180	321	9	783
Akk. av- og nedskrivninger	165	141	282	9	597
Bokført verdi pr 31.12.2016	107	39	40	-	186
Årets avskrivning	37	18	24	1	80
Avskrivningsplan (lineær)	5 år	3-7 år	5-7 år	3 år	

De største utviklingsprosjektene i 2016 var knyttet til innføring av andelslag, innføring av totalgrenser samt utskiftning av IT- løsninger knyttet til skrapespill.

Alle immaterielle eiendeler vedrører utviklingsprosjekter som er gjennomført av Norsk Tipping. Prosjektene vedrører utvikling av nye løsninger eller tilpasninger av innkjøpte løsninger fra eksterne leverandører. Kostnadene som knytter seg til lønn og andre personalkostnader til ansatte direkte engasjert i utviklingsarbeidet er ikke balanseført siden selskapet ikke har pålitelig måling av dette.

Av- og nedskrivninger

	2016	2015
Immaterielle eiendeler	80	130
Driftsmidler	153	149
Totale avskrivninger	234	279

Note 6 Investeringer i datterselskaper og tilknyttede selskaper

Firma	Anskaffet i år	Forretn. kontor	Eier- andel	Stemme- andel	Kostpris på aksjeposten	Bokført verdi
Datterselskaper						
Norske Spill AS	2009	Hamar	100 %	100 %	1	1
Sum datterselskaper					1	1
Tilknyttede selskaper						
Buypass AS	2006/2009/2011	Oslo	50 %	50 %	32	32
Sum tilknyttede selskaper					32	32
Totalt					33	33

I henhold til regnskapslovens § 3-8 andre ledd er selskapet ikke konsolidert inn i Norsk Tipping AS sitt regnskap. Begrunnelsen for å utelate selskapene fra konsolidering er at de ikke har betydning for å bedømme konsernets stilling og resultat.

Årsregnskapet for Norske Spill AS viser et underskudd på 15 tusen kr og en egenkapital på 693 tusen kr.

Årsregnskapet for Buypass er ikke avlagt. Det foreløpige regnskapet for Buypass Konsern viser et overskudd på 31 mill.kr og en egenkapital på 99 mill. kr. Utbytte for 2015 på 10 mill. kr er inntektsført i Norsk Tipping AS regnskap for 2016.

Note 7 Mellomværende med datterselskaper og tilknyttede selskaper

	2016	2015
Kortsiktig gjeld til selskaper i samme konsern	0	0
Kortsiktig gjeld til tilknyttet selskap	16	16
Kortsiktige fordringer på selskaper i samme konsern	0	0
Kortsiktige fordringer på tilknyttet selskap	0	0
Transaksjoner med nærstående parter		
Kjøp av varer og tjenester	2016	2015
Buypass AS (tilknyttet selskap)	189	177
Totalt	189	177

Kjøp av varer og tjenester fra Buypass AS knytter seg til betalingstransaksjoner og identifisering knyttet til spillerkortet.

Tjenesten er konkurranseutsatt etter lov om offentlige anskaffelser.

Note 8 Andre langsiktige fordringer

	2016	2015
Langsiktige lån til ansatte*)	28	31
Øvrige fordringer	3	3
Totalt	31	34

*) Selskapet tilbyr boliglån til ansatte med tilsvarende betingelser som i Statens Pensjonskasse.

Note 9 Varelager

Varelager består av innkjøpte varer til selskapets kantine.

Note 10 Kommisjonærfordringer

Norsk Tipping AS foretar ukentlige etterskuddsvise oppgjør med kommisjonærene ved autogirotrekk. Fordringene er i stor grad sikret gjennom depositum og garantier fra kommisjonærene.

Note 11 Andre fordringer

Andre fordringer består av forskuddsbetalte/periodiserte kostnader og øvrige kundefordringer med forfall kortere enn ett år etter regnskapsårets slutt.

	2016	2015
Kundefordringer	0	3
Forskuddsbetalte kostnader	89	170
Personallån/ lønnsforskudd *)	8	9
Øvrige kortsiktige fordringer	4	3
Totalt	101	184

*) Personallån/ lønnsforskudd til ansatte har løpetid inntil 4 år. Rentefordel blir fordelsbeskattet.

Note 12 Aksjekapital

Norsk Tippings aksjekapital består av 3 aksjer, hver av dem pålydende kr 50 000.

Staten v/ Kulturdepartementet eier 100 prosent av aksjene

Note 13 Egenkapital

I henhold til pengespilloven og retningslinjer fra Kulturdepartementet har selskapet et investeringsfond.

Investeringsfondet inngår opptjent egenkapital på linje med annen egenkapital.

	Aksjekapital	Bundet egenkapitalfond	Investeringsfond	Annen egenkapital	Sum
Egenkapital pr 31.12.2015	0,15	150	9	55	214
Årets endring i egenkapital:					
Tilført fra årets overskudd				5 002	5 002
Årets overføringer til overskuddsmottakerne				-4 852	-4 852
Samlet bevegelse i regnskapsåret				150	150
Egenkapital per 31.12.2016	0,15	150	9	205	364

Note 14 Annen kortsiktig gjeld

	2016	2015
Depositum kommisjonærer	24	23
Bonuspotter knyttet til spillene	105	102
Skyldig feriepenger	31	30
Gjeld spillerkonti	299	306
Grasrotandelen til utbetaling	148	139
Utestående oppgjør til bingoentreprenørenes overskuddsformål	31	29
Periodiseringer	36	52
Totalt	673	681

Note 15 Restoverskudd og disponeringer

Restoverskudd og disponeringer tilsvare årrets overskuddsdisponering fratrukket forskuddsutbetalinger/disponeringer til overskuddsmottakerne basert på opptjent overskudd gjennom året.

Forskuddsutbetalinger og disponeringer til overskuddsmottakerne	2016	2015
Extrastiftelsen Helse og Rehabilitering	30	209
Bingoentreprenørenes overskuddsformål	63	59
Grasrotmottakere	447	394
Norges Idrettsforbund	0	0
Totalt	540	662

Restoverskudd til utbetaling	2016	2015
Årets overskuddsdisponering	4 852	4 485
Forskuddsutbetalinger	540	662
Totalt	4 312	3 823

Note 16 Pensjonsforpliktelser

Norsk Tipping AS har både fonderte (finansiert via fiktive fond i Statens Pensjonskasse – SPK) og ufonderte pensjonsordninger. De fonderte pensjonsordningene administreres av SPK, se nærmere beskrivelse av ordningen nedenfor. De ufonderte ordningene gjelder alderspensjonsavtaler for ansatte og tidligere ansatte i ledende stillinger med lønn over 12G, samt to pensjonsavtaler for tidligere ledende ansatte.

I tillegg har selskapet ved enkelte anledninger inngått avtaler om driftspensjon med enkeltansatte ved fratreden som følge av organisasjonsmessige endringer.

Statens Pensjonskasse

Beskrivelse av ordningen:

Norsk Tipping AS har kollektiv pensjonsordning for sine ansatte i Statens Pensjonskasse. Pensjonsordningen omfatter ytelser etter lov om Statens Pensjonskasse (pensjonsloven). Ytelsene er alders-, uføre-, ektefelle- og barnepensjon. I tillegg gjelder beregningen for ytelser fra 62 år etter AFP-ordning for statlig sektor. Pensjonsytelsene samordnes med folketrygdens ytelser. Selskapets andel av premien kostnadsføres løpende under lønns- og personalkostnader.

Premiefastsettelse og beregning av pensjonsforpliktelser for SPKs pensjonsordning skjer etter aktuarmessige prinsipper. Ordningen er ikke fondsbasert, men basert på en simulert forvaltning av pensjonsmidler («fiktive fond») som om midlene var plassert i statsobligasjoner. Utbetalingen av pensjoner er garantert av staten (pensjonsloven § 1). Pensjonsordningen kan ikke flyttes på samme måte som en privat pensjonsordning, og denne beregningen forutsetter at ordningen videreføres i SPK. I simuleringen legges det til grunn at obligasjonene holdes til utløpstidspunkt. Pensjonsmidlene verdsettes derfor til bokført verdi.

Fonderte pensjonsordninger

Pensjonskostnad

	2016	2015
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	40	43
Rentekostnad av pensjonsforpliktelsen	16	20
Avkastning på pensjonsmidler	-15	-15
Ansattes egenandel til pensjonsordningen	-5	-5
Administrasjonskostnader	1	1
Netto pensjonskostnad før amortisering	37	44
Resultatført virkning av estimatavik	8	13
Periodisert arbeidsgiveravgift ¹⁾	7	9
Netto pensjonskostnad fonderte pensjonsordninger	52	66
Antall yrkesaktive med i beregningen	420	415

1) Arbeidsgiveravgift er netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse multiplisert med gjeldende prosent for arbeidsgiveravgift. Netto aktuarmessige gevinster og tap som ikke er innregnet i balansen inkluderer arbeidsgiveravgift

Pensjonsforpliktelse

	31.12.2016	31.12.2015
Beregnete pensjonsforpliktelser	725	653
Arbeidsgiveravgift	38	31
Pensjonsmidler (til markedsverdi)	-456	-434
Netto påløpt pensjonsforpliktelse	306	250
Ikke resultatført virkning av estimatavik	-252	-212
Netto pensjonsforpliktelser	54	38

Økonomiske forutsetninger:

	2016	2015
Diskonteringsrente	2,10 %	2,50 %
Forventet avkastning på fondsmidler	3,00 %	3,30 %
Forventet lønnsregulering	2,25 %	2,50 %
Forventet G-regulering	2,00 %	2,25 %

Som økonomiske forutsetninger er NRS(V) Pensjonsforutsetninger (september 2016) lagt til grunn. Endringene i forutsetningene fra beregningstidspunktet til balansedagen vurderes ikke å ha vesentlig effekt på regnskapet.

Som aktuarmessige forutsetninger for demografiske faktorer og avgang er lagt til grunn vanlig benyttede forutsetninger innen forsikring. Beregningene er basert på dødelighetforutsetninger etter K2013BE.

Ufonderte pensjonsavtaler og driftspensjon

Selskapet har ufonderte pensjonsavtaler som nevnt i note 2, samt avtaler med ansatte om driftspensjon i forbindelse med fratreden i selskapet. Avtalen om driftspensjon omfatter gir rett til 66 % av lønn inntil fylte 67 år.

	Ufonderte avtaler	Driftspensjon
Avsetning per 01.01	47	2
Ny avsetning/kostnad i perioden	7	1
Utbetalt i 2016	1	1
Forpliktelse per 31.12	53	2

Avsetning/kostnad i perioden er i sin helhet belastet regnskapet for 2016.

Samlede pensjonsforpliktelser	2016	2015
Ufonderte pensjonsordninger	53	47
Fonderte pensjonsordninger	54	38
Driftspensjon	2	2
Totale pensjonsforpliktelser	109	87

Note 17 Bankinnskudd, kontanter og lignende

I posten bankinnskudd, kontanter og lignende inngår skattetrekkmidler med 13,2 mill. kr.

Tilstrekkelig beløp er avsatt på egen skattetrekkkonto.

KPMG AS
Torggata 22
Postboks 214
2302 Hamar

Telephone +47 04063
Fax +47 62 59 87 60
Internet www.kpmg.no
Enterprise 935 174 627 MVA

Til generalforsamlingen i Norsk Tipping AS

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Norsk Tipping AS' årsregnskap som viser et overskudd på kr 5 002 000 000. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2016, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2016, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av årsberetningen, redegjørelse om samfunnsansvar og redegjørelse om foretaksstyring, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig

Offices in:

KPMG AS, a Norwegian limited liability company and member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity.

Statteautoriserede revisorer - medlemmer av Den norske Revisorforening

Oslø	Elverum	Mo i Rana	Stord
Alta	Finnes	Nolde	Straume
Arandøl	Hamar	Skies	Tromsø
Bergen	Haugesund	Sandefjord	Trondheim
Bodø	Krøvik	Sandnessjøen	Tynset
Drammen	Kristiansand	Stavanger	Ålesund

for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoen, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifierer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Hamar 15. mars 2017
KPMG AS

Stein Erik Lund
Statsautorisert revisor

EIERSTYRING OG SELSKAPSLEDELSE

Nedenfor redegjøres det for de relevante punktene i «Norsk anbefaling om eierstyring og selskapsledelse» (NUES) av 30. oktober 2014. Norsk Tipping er ikke et børsnotert selskap. Dette medfører at ikke alle deler av NUES' anbefaling er relevant.

1. Redegjørelse for eierstyring og selskapsledelse
2. Virksomhet
3. Selskapskapital og utbytte
4. Likebehandling av aksjeeiere og transaksjoner med nærstående
5. Fri omsettelighet
6. Generalforsamling
7. Valgkomité
8. Bedriftsforsamling og styre, sammensetning og uavhengighet
9. Styrets arbeid
10. Risikostyring og internkontroll
11. Godtgjørelse til styret
12. Godtgjørelse til ledende ansatte
13. Informasjon og kommunikasjon
14. Selskapsovertagelse
15. Revisor

PKT 1:

Redegjørelse for eierstyring og selskapsledelse

Kulturdepartementet fastsatte 5. juli 2010 Retningslinjer for eierstyring av selskaper mv. under departementets område.

Dette dokumentet, sammen med instruks for styret og instruks for administrerende direktør, klargjør rollefordelingen mellom eier, styret og ledelse.

I henhold til departementets retningslinjer for eierstyring, skal eierrollen utøves i samsvar med statens prinsipper for godt eierskap. Retningslinjens kapittel 2 inneholder felles regler og krav til departementets styring, kontroll og ivaretagelse av tverrgående hensyn (samfunnsansvaret) for aksjeselskaper som departementet har eierandeler i. Kapittel 3 inneholder spesielle forhold som det må tas hensyn til ved departementets styring og kontroll av det enkelte selskap eller grupper av selskaper på bakgrunn av deres sektorpolitiske målsettinger. For Norsk Tipping framgår disse spesielle forholdene i kapittel 3.3.

Utover de prinsippene som er fastslått i retningslinjene for eierstyring er det i selskapets vedtekter §6 bestemt at eierdepartementet skal ha en direkte instruksjonsrett gjennom brev til selskapet utenom generalforsamling.

Norsk Tipping har etablert et helhetlig kvalitetssystem som består av de gjeldende styrende dokumenter. Kvalitetsportalen inkluderer etiske retningslinjer som beskriver prinsipper for håndtering av etiske dilemmaer, beskrivelse av handlemåte tilknyttet temaene lover og regler, ansattes habilitet, kontakt med eksterne interessenter, arbeidsmiljø, varsling om kritikkverdige forhold, taushetsplikt, verv, deltakelse i selskapets spill og informasjon, IT-tjenester og sosiale medier. Hele kvalitetssystemet med tilhørende policyer, retningslinjer og rutiner ligger tilgjengelig for de ansatte på selskapets intranett.

Ansvarlig spillvirksomhet er en viktig forutsetning for selskapet. Kvalitetssystemet inneholder derfor en egen policy for dette området. Policydokumentet inneholder ni prinsipper som danner grunnlaget for Norsk Tippings ansvarlighetsarbeid i alle ledd i organisasjonen. Hovedpunktene i policyen er tilgjengelig på selskapets nettsider.

Norsk Tippings etiske retningslinjer og selskapets etiske retningslinjer for leverandører, ligger tilgjengelig i sin helhet på selskapets nettside.

PKT 2:

Virksomhet

Selskapets vedtekter ble sist endret ved kongelig resolusjon 23. april 2015, hvor det ble fastsatt krav om at selskapets overskuddslikviditet skal plasseres med lav risiko og hvor fri likviditet utover 2,5 prosent av netto spillinntekter foregående år skal overføres til selskapets konto i Norges Bank hver måned.

Vedtekten fastsetter følgende formål for selskapets virksomhet:

- «Selskapet skal i henhold til spilleregler fastsatt av departementet avholde og formidle pengespill i betryggende former under offentlig kontroll, med sikte på å forebygge negative konsekvenser av pengespillene, samtidig som det gjennom rasjonell drift av selskapet skal legges til rette for at mest mulig av overskuddet fra spillene kan gå til formål som nevnt i pengespiloven § 10.» (§ 2 annet ledd)
- «Selskapets virksomhet skal være knyttet til formidling av pengespill, rettet mot norske borgere eller personer bosatt i Norge.» (§ 4 første ledd)

Norsk Tipping har et tredelt samfunnsoppdrag:

- Å tilby attraktive spill
- Å tilby ansvarlige spill
- Å skape overskudd til gode formål

Selskapets strategiplan gjelder for perioden 2016-2020. Innenfor rammene av ansvarlig spill er ambisjonen i strategiplanen at selskapet skal begeistre en ny generasjon og være enda viktigere for samfunnet. Strategiplanen vil ligge til grunn for kommende budsjetter og prioriteringer.

Selskapet er bevisst på at pengespill kan være problematisk for noen. Dette gjør at hensynet til ansvarlig spillvirksomhet er et viktig premiss i selskapets virksomhet. Selv om pengespill kan være problematisk for enkeltpersoner, representerer det for de aller fleste et tilbud om underholdning og spenning i hverdagen. Overskuddet fra virksomheten er en viktig finansieringskilde for idrettsanlegg og frivillig sektor i Norge både gjennom overføringer fra Tuppenkellen og gjennom Grasrotandelen. Selskapet skal drive sin virksomhet på en måte som imøtekommer de miljømessige, etiske, kommersielle, lovmessige og sosiale forventninger samfunnet har til virksomheten, i tråd med føringene fra regulerende myndigheter. Den pågående forskyvningen av selskapets omsetning fra kiosker og butikker til digitale kanaler bidrar til å redusere behovet for trykket materiell.

PKT 3: Selskapskapital og utbytte

Selskapets aksjekapital er i Lov om pengespill § 5 fastsatt til kr 150 000. I tillegg har selskapet 150 millioner kroner i bundet egenkapital. Det utbetales ikke utbytte fra selskapet, men overskuddet fra spillvirksomheten skal fordeles etter bestemmelsene i Lov om pengespill (pengespilloven) § 10.

PKT 4: Likebehandling av aksjeeiere og transaksjoner mednærstående

Alle selskapets aksjer eies av Kulturdepartementet. Anbefalingene knyttet til aksjeeiere anses derfor ikke som relevante for Norsk Tipping. Selskapet eier 50 prosent av aksjene i Buypass AS. Transaksjoner mellom Norsk Tipping og Buypass baseres på avtaler inngått etter lov om offentlige anskaffelser. Konkurransutsetting av tjenesteområdet sikrer at avtalen mellom partene er inngått på markedsmessige betingelser. Revisor er av Kulturdepartementet pålagt å føre et særskilt tilsyn med at oppdragsgivers kommersielle datterselskaper opptrer i overensstemmelse med ordinære markedsmessige prinsipper og å utferdige en årlig rapport om disse forholdene. Det er ikke rapportert om forhold som har krevd videre oppfølging fra selskapets side.

I selskapets etiske retningslinjer er det etablert prinsipper og krav som omhandler de ansattes habilitet og som skal sikre at ansatte ikke skal inneha verv som kan være i konflikt med selskapets interesser eller i strid med de ansattes integritet.

PKT 5: Fri omsettelighet

Ikke relevant for Norsk Tipping.

PKT 6: Generalforsamling

Kulturministeren utgjør selskapets generalforsamling. I henhold til selskapets vedtekter §6 avholdes generalforsamling hvert år i tilknytning til selskapets årsmøte. For et selskap hvor generalforsamlingen utgjøres av én person er det ikke formalia knyttet til innkalling og fullmaktsforhold eller formelle krav til saksdokumentene i forkant av generalforsamlingen. Det blir likevel utsendt innkalling og sakspapirer i forkant av generalforsamlingen. I tillegg utarbeides det protokoll fra generalforsamlingen. Riksrevisjonen, ekstern revisor, selskapets styre og administrerende direktør er til stede når generalforsamling avholdes.

Norsk Tipping har ikke kontrollkomité.

Lotteritilsynet fører tilsyn med at selskapets spillvirksomhet foregår i samsvar med lovgivning og spilleregler, jfr. pengespilloven §14. Lotteritilsynet foretar også en løpende evaluering av selskapets markedsføring, og om denne er i tråd med «Retningslinjer for markedsføring av statlig kontrollerte pengespill». Deres evaluering rapporteres to ganger årlig til eier og gjøres normalt tilgjengelig på Lotteritilsynets internettsider. Lotteritilsynet er et direktorat og tilsynsorgan underlagt Kulturdepartementet, som forvalter og kontrollerer private lotterier og statlige spill i Norge.

PKT 7: Valgkomité

Valgkomiteen er oppnevnt av selskapets eiere og består av representanter fra Kulturdepartementet.

PKT 8: Bedriftsforsamling og styre, sammensetning og uavhengighet

Norsk Tipping har ingen bedriftsforsamling.

Styret og styrets sammensetning er regulert gjennom vedtektenes §3. Styret har fem uavhengige representanter som er oppnevnt av Kulturdepartementet, samt to representanter fra Norsk Tipping, valgt av og blant selskapets ansatte. I tillegg er det oppnevnt to uavhengige vararepresentanter hvorav første varamedlem møter fast i styret, samt personlig vara for hver av de ansattvalgte styremedlemmene. Med «uavhengige representanter» menes at de er uavhengige av overskuddsmottakerne. Styremedlemmene oppnevnes for en periode på to år.

For å synliggjøre krav om kjønnsrepresentasjon, ble det i 2007 foretatt en vedtektsendring som presiserer at kjønnsfordelingen i styret skal være i samsvar med bestemmelsene i aksjeloven §20-6 første ledd. I Kulturdepartementets retningslinjer for eierstyring stilles det krav til styrets sammensetning når det gjelder kompetanse, kapasitet og mangfold. Styret skal være bredt sammensatt, og sammensetningen av styret skal tilfredsstillende de krav som framgår av lov om likestilling mellom kjønnene. Videre må styret ha forretningsmessig/bedriftsøkonomisk kompetanse, kompetanse på offentlig eierskap og kommunikasjon mellom offentlig og privat virksomhet, sosialpolitisk kompetanse, samt generell samfunnskompetanse. I tillegg bør styrets medlemmer være samfunnsorienterte og ha kunnskap om og forståelse for selskapets samfunnsmessige rolle. Det legges ingen spesiell vekt på miljømessige hensyn ved utvelgelse av styremedlemmer.

Norsk Tippings ansatte har mulighet til å ta opp problemstillinger gjennom de ansattes representanter i styret. Administrerende direktør i Norsk Tipping deltar i styremøtene uten stemmerett.

Kulturdepartementet har gitt instruks til styret hvor det framkommer at styret skal fatte vedtak på fritt grunnlag etter alminnelige, forretningsmessige prinsipper. Styrets instruks fastsettes i kongelig resolusjon. Styrets leder og nestleder utnevnes av Kulturdepartementet. Styreleder er ikke medlem av selskapets ledelse. Styrets medlemmer har et fast årlig honorar som er uavhengig av selskapets resultat. Størrelsen på honoraret er angitt i noter til årsregnskapet.

De enkelte styremedlemmers bakgrunn og kompetanse opplyses om i selskapets årsrapport.

PKT 9: Styrets arbeid

Departementets instruks til styret og departementets «Retningslinjer for eierstyring» gir regler for styrets arbeid og saksbehandling. I henhold til instruks fra departementet skal styret påse at registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll, jfr. pengespilloven § 7 første ledd annet punktum, og føre tilsyn med administrerende direktørs ledelse av virksomheten, jfr. tredje punktum. Styret sender regnskap og årsmelding til Kulturdepartementet for godkjenning, jfr. pengespilloven § 7 annet ledd. Videre skal Kulturdepartementet holdes orientert om prinsipielle spørsmål som er av vesentlig betydning for selskapets drift. Styret behandler og vedtar selskapets strategi, årlige virksomhetsplaner og budsjett, og er gjennom disse prosessene en aktiv part i selskapets styring og kontroll.

Ved behandling i styret følges offentlige regler og selskapets etiske retningslinjer for habilitet. Styret foretar en årlig evaluering av sitt arbeid, samt av sin kompetanse og arbeidsform. Evalueringen gir grunnlag for eventuelle endringer og tiltak. Styrets behandling av evalueringen blir protokollført.

Styret har fastsatt instruks for administrerende direktør. Administrerende direktør forbereder saker som skal behandles av styret i samråd med styrets leder. Det legges vekt på at sakene forberedes og framlegges slik at styret har et tilfredsstillende grunnlag for å fatte beslutninger.

Styret følger opp virksomheten gjennom månedlig virksomhetsrapportering fra ledelsen på hvert ordinære styremøte. Virksomhetsrapporteringen inneholder sentrale måleparametre for blant annet ansvarlighet, spillinntekter, kundeutvikling, kostnader og resultat, samt drift, omdømme og interne forhold. Rapporteringen er risikobasert og inkluderer løpende oppdatering av selskapets risikobilde med tilhørende risikoreduserende tiltak. Det skrives protokoll med vedtak knyttet til behandling av virksomhetsrapporten.

Til styret er det valgt en nestleder som er møteleder i tilfeller der styreleder ikke kan lede styrets arbeid.

Styret har hvert år minst ett møte med revisor hvor administrasjonen ikke er til stede. Norsk Tippings styre etablerte med virkning fra 1. november 2012 et revisjonsutvalg og fastsatte i styremøte 2. oktober 2012 «Instruks for styrets revisjonsutvalg i Norsk Tipping AS».

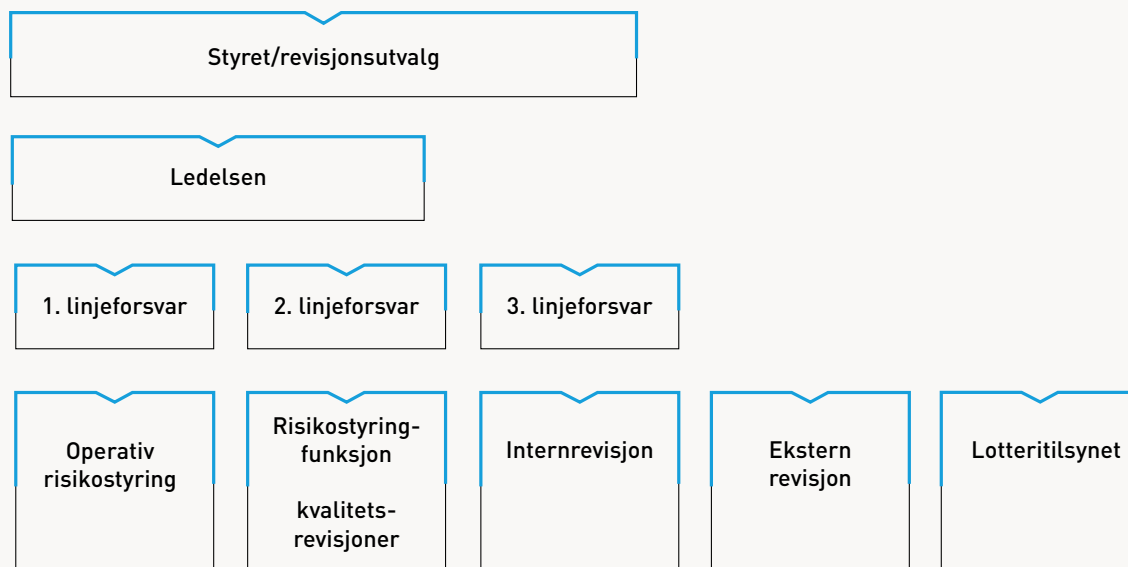
I instruksen framgår at revisjonsutvalget er et underutvalg av Norsk Tippings styre, og har som formål å være et saksforberedende organ for styrets tilsynsfunksjon når det gjelder selskapets finansielle rapportering og kontrollsystemer.

Pkt 10: Risikostyring og internkontroll

Styret har det overordnede ansvaret for å organisere risikostyringen. For å sikre arbeidsdeling og tilfredsstillende uavhengighet mellom beslutningstakere og kontrollerende og rapporterende funksjoner, er det organisert tre «forsvarslinjer». Dette er en anerkjent modell som er illustrert på neste side.

I modellen er også ekstern revisor og Lotteritilsynet satt inn og kan ses på som fjerdelinjeforsvar. Ekstern revisor gir eier, styre og toppledelsen en bekreftelse på om selskapets risikostyring innen finansiell rapportering er tilfredsstillende. Lotteritilsynet gir bekreftelse på om risikostyringen innen spillvirksomheten er tilfredsstillende, jfr. pkt. 6 ovenfor.

Risikostyring og internkontroll

Risikostyring og kontroll skal bidra til å sikre kvalitet på intern og ekstern rapportering, målrettet, effektiv og kundeorientert drift, samt sikre kontinuerlig kvalitetsforbedring. Etter en risikobasert tilnærming er selskapets viktigste risikoområder identifisert, og den interne kontrollen styres gjennom fastsettelse av policy med tilhørende retningslinjer og rutiner. Etterlevelse og måloppnåelse følges systematisk opp gjennom avviksregistrering, egevalueringer, interne og eksterne revisjoner. Resultatene fra oppfølgingen rapporteres til styret og utgjør et grunnlag for styrets gjennomgang av selskapets viktigste risikoområder og intern kontroll. I dette systemet er det også innarbeidet krav til den interne kontrollen for å sikre pålitelig regnskap og finansiell rapportering.

Risikostyring er viktig for selskapets måloppnåelse og er en integrert del av forretningsaktivitetene. I den månedlige virksomhetsrapporteringen er et oppdatert risikobilde integrert for å sikre styrets og ledelsens fokus på viktige framtidige forhold, herunder ansvarlig spillvirksomhet. Risikoreducerende tiltak konkretiseres, og det settes frister for gjennomføring.

Selskapet arbeider kontinuerlig med å legge til rette for et godt kontrollmiljø som skal sørge for at virksomheten drives i henhold til relevante lover, at den bygges på sunne holdninger, har gode interne rutiner og prosedyrer og at den viser åpenhet. Det er utarbeidet en verdiplattform og lederprinsipper som skal bygge opp om selskapets samfunnsoppdrag, som er å gi et ansvarlig spilltilbud, et attraktivt spilltilbud og overskudd til gode formål.

Selskapet har etablert en systematisk rutine for å vurdere om den interne kontrollen er tilfredsstillende for å forebygge og avdekke økonomiske misligheter. Med utgangspunkt i en overordnet risikovurdering er det valgt ut prosesser som skal vurderes regelmessig. Norsk Tipping har etablerte rutiner for kontroll med og oppfølging av spilleaktiviteten hos kommisjonærer og spillere. Dette gjøres både for å sikre at spilleaktiviteten skjer innenfor ansvarlige rammer og for å sikre selskapet mot kriminell aktivitet.

Revisjonsutvalg og internrevisjon

Norsk Tipping har et revisjonsutvalg som er et underutvalg av Norsk Tippings styre, og har som formål å være et saksforberedende organ knyttet til styrets tilsynsfunksjon når det gjelder selskapets finansielle rapportering og kontrollsystemer.

Selskapet har en internrevisjon som rapporterer direkte til styret. Internrevisjonen har som formål å bistå styret og ledelsen i Norsk Tipping med å utøve god virksomhetsstyring. Internrevisjonen evaluerer og bidrar til å forbedre de etablerte styrings- og kontrolltiltakene som er etablert for risikostyring, internkontroll og måloppnåelse i selskapet. En vurdering av risiko legges til grunn for utarbeidelsen av en årlig revisjonsplan. Den årlige revisjonsplanen og resultatet av revisjonene blir lagt fram for styret via revisjonsutvalget.

I tillegg gjennomfører administrasjonen kvalitetsrevisjoner for å vurdere etterlevelse av systemet for risikostyring og kontroll.

Sikkerhetsertifisering

Norsk Tipping er sertifisert etter krav i ISO/IEC 27001:2013, European Lotteries «European Responsible Gaming Standard» samt World Lottery Association, Security Control Standard 2012. Sistnevnte er en internasjonal sikkerhetsstandard for spillbransjen, og formålet er å sikre at sertifiserte virksomheter har effektive sikkerhetstiltak knyttet til lotterispesifikke prosesser. Det gjennomføres både interne sikkerhetsrevisjoner i henhold til krav i nevnte sikkerhetsstandarder og DNV GL gjennomfører årlige evalueringer av Norsk Tipping med tanke på etterlevelse av alle standardene. I henhold til forhold til sikkerhetsstandard ISO/IEC 27001 har Norsk Tipping etablert et ledelsessystem for informasjonssikkerhet (Information Security Management System, ISMS), som sikrer at ledelsen har fokus på kontinuerlig forbedring innen sikkerhetsområdet.

PKT 11:

Godtgjørelse til styret

Styrehonorarene er ikke resultatavhengige. Størrelsen på honorarene bestemmes av Kulturdepartementet. Opplysningene er offentlig tilgjengelig gjennom noter til årsregnskapet.

PKT 12:

Godtgjørelse til ledende ansatte

Norsk Tipping er ikke et allment aksjeselskap, og det er derfor ikke krav om at lederlønnsvilkår skal behandles på generalforsamlingen.

Styret fastsetter lønn og øvrige betingelser til administrerende direktør. Godtgjørelser til administrerende direktør framgår av noter til årsregnskapet. På bakgrunn av styrets retningslinjer fastsetter administrerende direktør godtgjørelse og øvrige betingelser til ledende ansatte i selskapet.

Det ytes ikke ekstra godtgjørelse til egne ansatte for styreverv i selskaper som helt eller delvis er eid av Norsk Tipping.

Ingen ansatte har resultatavhengig godtgjørelser i form av opsjons- eller bonusprogrammer.

PKT 13:

Informasjon og kommunikasjon

Selv om selskapet er unntatt fra offentlighetsloven gjennom forskrift, skal selskapet praktisere mest mulig åpenhet og offentlighet. Selskapet har etablert egen retningslinje for praktisering av åpenhet og offentlighet. Målsetningen er at selskapet så langt som mulig skal oppfylle offentlighetens forventninger om innsyn i selskapets virksomhet.

Norsk Tippings rapportering av finansiell informasjon skal være preget av gjennomsiktighet og skal i tillegg til økonomisk og finansiell stilling, gi brukerne relevant, utfyllende og pålitelig oversikt over strategier, mål og resultater.

PKT 14:

Selskapsovertagelse

Ikke relevant for Norsk Tipping.

PKT 15:

Revisor

Revisorordningen for Norsk Tipping innebærer en oppdeling av kontrolloppgavene. Valgt ekstern revisor forestår den løpende revisjonen av selskapets regnskaper mens Riksrevisjonen forestår selskaps- og forvaltningsrevisjon av Norsk Tipping. Ekstern revisor utpekes av Kulturdepartementet basert på forutgående anskaffelse iht. lov om offentlige anskaffelser.

Revisor legger årlig frem for revisjonsutvalget en plan for revisjonsarbeidet og en vurdering av selskapets internkontroll. Revisor deltar i det styremøtet hvor styret behandler årsregnskapet. Revisor deltar også på generalforsamlingen i selskapet hvor årsregnskapet blir lagt fram for endelig fastsettelse. Etter instruks for revisjonsutvalget skal revisor delta i minst ett møte hvert år i utvalget uten at administrerende direktør eller andre ledende ansatte er til stede. Revisor har dialog med selskapets revisjonsutvalg knyttet til gjennomføringen av årsregnskapsrevisjonen. Styret har ikke fastsatt retningslinjer for ledelsens adgang til å benytte revisor til andre tjenester enn revisjonsoppgaver. Styret er likevel av den oppfatning at revisor ikke har levert tilleggstjenester av en slik art og et slikt omfang at det kan gi grunnlag for å stille spørsmål ved revisors mulighet til å ivareta sin uavhengighet og objektivitet. Revisors godtgjørelse fremlegges til godkjenning i generalforsamlingen. Honorar og godtgjørelse til revisor framgår av noter til årsregnskapet.

